

SATRANÇ ETKİNLİKLERİ SAĞLIK VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ

IA&IO Tahsin AKTAR

SATRANÇ
ETKİNLİKLERİ
SAĞLIK VE GÜVENLİK
ÖNLEMLERİ

IA&IO Tahsin AKTAR

Organizasyon süresince, oyuncu, antrenör, hakem ve diğer katılımcıların sağlığı ve güvenliği çok önemlidir.

Olası sağlık sorunlarına çözüm bulunması amacıyla bir dizi önlem alınırken güvenlik konuları için de olanaklar ve ortamlar hazırlanır. Bu amaçla görevlendirmeler yapılır.

FIDE Oyun Kurallarına göre de, “İyi bir oyun ortamını ve bunun sürekliliğini sağlar” denilerek, hakeme sağlık ve güvenlik konularında, geniş anlamda görev verilmiş olduğu dahi söylenebilir.

Hakem bu düzenlemeleri kendisi yapmayacaktır muhakkak ki.

Organizasyon yönetimi önlemleri alacak, olanakları hazırlayacaktır.

Sağlık ve güvenlik boyutu ele alındığında ‘ortamın satranç oynamaya elverişli olmaması’ gerekçesi önemli sayılabilecek sorunları ve itirazları peşinden sürükleyeceği unutulmamalıdır.

Sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmadığı bir etkinlikte satranç saatlerinin çalıştırılması sakıncalıdır.

SAĞLIK HİZMETLERİ

Katılımcıların profiline göre doktor, hemşire, tıp teknisyeni gibi sağlık görevlilerinden en az birinin yarışma yerinde görevlendirilmesi gereklidir. Bazen da bunların tamamından oluşan bir ekiple bu hizmet sürdürülür. Oyuncuların içine düşebilecekleri karamsarlık gibi olumsuz tablodan arınmalarına yardımcı olabilecek psikolog da bu ekipte yer alabilir. Etkinliğin profiline göre beslenme uzmanı, diyetisyen gibi temel konularda destek olacak uzmanlar da çağrılabilir. Sağlık hizmeti, gerektiğinde, donanımlı bir ambulansla desteklenmelidir. Kalabalık ortamlarda sağlık görevlisi oldukları kolayca anlaşılması için sağlık hizmetini sağlayan görevliler, bu hizmeti yürüttüklerini belirtir özel giysileriyle görev yapmalıdırlar.

Organizasyon yönetimi sağlık görevlilerinin görev kapsamı ve çalışma düzeni konularında görev tanımları hazırlamalıdır.

Oyuncuların, özellikle uzun süren maçlar sırasında, karşılaşılabilecekleri sağlık sorunlarına anında çözüm üretebilmek için oyunların oynandığı salonun çok yakınında geçici bir sağlık birimi kurulması gerekecektir. Tüm katılımcıların organizasyon boyunca baş gösterecek sağlık sorunlarının nasıl giderileceğine, bu hizmetlerin hangi anlayış ve düzende sağlanacağına yönergelerde veya danışma bülteninde açıklıkla yer verilmelidir.

'Acil Durum Eylem Planı' doğrultusunda öngörülmüş uygulamalar ve önlemler sağlık hizmetleri planlamasına da yansıtılmalıdır.

'Acil Durum Eylem Planı' doğrultusunda öngörülmüş uygulamalar ve önlemler sağlık hizmetleri planlamasına da yansıtılmalıdır.

Koruyucu önlemler

Katılımcıların sağlığının çok önemli olduğu gerçeğinden ve öneminden hareketle organizasyon alanında koruyucu sağlık önlemleri de mutlaka alınmalı ve bu önlemler izlenmelidir.

Organizasyon boyunca her ortam için iklimlendirme sisteminin normal değerler içeren

düzeyde çalışması sağlanmalı, gerekli sağlığa uygunluk koşulları yerine getirilmelidir.

Özellikle tuvaletler sürekli temiz tutulurken diğer temizlik önlemlerine de özen gösterilmelidir.

Toplu yemek organizasyonu hizmeti sağlanıyorsa, sindirimi kolay ve hazırlanışıyla tüketilişi arasında geçecek süreçte bakteri oluşturmayacak, dış ortamlardan kolayca etkilenmeyecek bir yemek listesi oluşturulmalıdır. Yöresel mutfak özelliği gösteren yemek listelerinde; kullanılan yağ miktarı, baharatlar, çeşni oluşturacak katkı maddeleri (salça, et veya kemik suları...) herkese seslenecek oranda kullanılmalıdır.

Yarışma takvimi içerisinde veya yarışma sırasında önceden öngörülemeyen salgın veya bulaşıcı hastalıklar baş gösterebilir. Gerçek neyse katılımcılardan saklanmadan, durum hafifletilmeye çalışılmadan ve aşırı panik de oluşturulmadan duyurulmalıdır. Böyle durumlarda uzman kişilerin hazırlayacağı önlemler paketi tüm katılımcılara ulaştırılmalıdır. Korunma önlemleri için, katılımcıların profili gözetilerek, broşürler

dağıtılmalı, duyurular, afişler hazırlanarak katılımcıların bulunduğu tüm alanlarda duyurulmalıdır.

Katılımcıların, organizasyon alanı dışında planlı bir etkinliğe katılmaları durumunda da önlemler alınmalı, süreç kontrol altında tutulmalıdır. Sağlık görevlileri, gerekiyorsa, organizasyon alanı dışında da görev yapacak biçimde donatılmalıdır.

Hastalanan oyuncular

Oyuncular, masada, oyun sırasında hastalanabilirler. Ya öteden beri var olan hastalıkları baş göstermiştir ya da yeni ortaya çıkan bir rahatsızlık oluşmuştur. Bu oyuncular, zaman geçirmeden, organizasyon alanında oluşturulan geçici sağlık birimine ulaştırılmalıdır.

Bu durumdaki oyuncuların "Oyuna devam etmek istiyorum." biçimindeki direnmeleri kabul edilmemelidir. Buradaki görevlilerin uygulamaları ve önerileri doğrultusunda oyuncunun sağlık gelişimi izlenmelidir. Bu sırada oyuncu yalnız olmamalı, bir hakem veya

bir organizasyon görevlisi hasta oyuncuyla birlikte olmalıdır.

Bu tür iş ve işlemlerin nasıl yürüyeceği, böylesi durumlarda hasta oyuncuyla kimin birlikte olacağı gibi ayrıntılar önceden planlanmalıdır. Başhakem ve organizasyon yöneticisi böylesi bir durum karşısında hazır olmalı, bir kriz oluşmadan önlem alınması için uyum eğitiminde konu ele alınmalıdır. Hakemler de aydınlatılarak uygulamanın nasıl olacağı konusunda bilgilendirilmelidir.

Oynanmakta olan oyun ne olacak?

Masada, oyun sırasında hastalandığını bildiren veya açıkça bu yönde belirtiler gösteren oyuncuların oynanmakta olan maçları ne olacaktır? Var olan uluslararası uygulamalara bakarak, diğer sporlarda olan durumlara benzer bir uygulama geliştirmek gerekir. FIDE Satranç Kurallarının önsözü ve FIDE Turnuva Kuralları da bunu işaret eder. Benzer durumlardan hareketle doğru karar vermek hakemin ve organizasyon yöneticilerinin işidir. Burada yine de bazı öneriler sunulabilir.

- Masada, oyun sırasında hastalanan, hasta olduğunu söyleyen oyuncu için satranç saati öncelikle hakem tarafından durdurulur.
- Oyuncu, derhal ve hızlıca, oluşturulan geçici sağlık birimine ulaştırılır.
- Oyuncunun yanında bulunan organizasyon görevlisi veya hakem, burada yapılan kontrol sonrasında, sağlık görevlisinin oyuncu hakkındaki “*Oyuna devam edebilir.*” veya “*Oyuna devam edemez.*” türünden verilmiş kararı başhakeme bildirir.
- Sağlık görevlisi, oyuncunun, masadaki oyuna devam edebileceği yönünde bir karar vermişse, satranç saati hakemler tarafından çalıştırılarak oyuncunun masaya gelmesi beklenir.
- Sağlık görevlisi, örneğin, “*Yarım saat dinlensin sonra oyuna devam edebilir.*” biçiminde oyuna devam edebilmek için süreli bir karar vermişse, satranç saati yine çalıştırılır. Ancak, denildiği gibi, hastalanan oyuncunun saatinde yarım saat zamanı yoksa maç bitmiş olacaktır. Bu durumda satranç saatin çalıştırılması gerekmeyecek, oyun sona erecektir. Hastalanan oyuncu kaybedecek, rakibin puanı da hakem tarafından belirlenecektir.
- Bu kararların salondaki hakeme ulaşmasının ardından satranç saatinin yeniden çalıştırılmasıyla maç yeniden başlamış olacaktır. Kimi uygulamalarda, satranç saatinin, oyuncunun masaya dönmesinden sonra yeniden çalıştırıldığı da görülmüştür.
- ‘*Dinlenmeli*’ veya ‘*devam edemez*’ kararları karşısında oyuncular direnerek

oyunlarına devam etmek isteyebilirler. Bu istem ve direnme önemli değildir. Hakem, sağlık görevlisinin oyuncu için verdiği kararı mutlaka uygulamalıdır.

- Hastalanan oyuncunun saatinde yarım saatten çok zamanı varsa satranç saati çalıştırılacaktır. “Yarım saat dinlensin, sonra oyuna devam edebilir.” kararı karşısında bir süre sonra oyuncu “Ben iyiyim, oyuna devam etmek istiyorum.” diyebilir. Hakem, oyuncu için verilmiş ‘dinlenme’ kararını her durumda öngörölmüş sürede bekleyerek uygulamalıdır. Aksi durumda, sonrasında oluşacak beklenmedik durumların sorumlusu hakem olacaktır. Oyuncu, gerekiyorsa, yeniden sağlık merkezine gönderilmeli, sağlık görevlisinin yeni bir kararı varsa hakem buna uymalıdır.
- Hasta oyuncuyla birlikte giden hakem ya da organizasyon görevlisi, hasta oyuncuyla sonuna kadar birlikte olmalıdır. Bu birliktelikte, hem hastanın sevk ve seyir işlemlerine eşlik etmek hem de oyuncunun oyunlar ya da kendi masasındaki oyunla ilgili olarak birileriyle görüşmesine engel olmak amacı güdülmelidir.
- Oyuncunun aksine davranışı başhakeme bildirilir. Böylesi durumda başhakem oyuncuyu yenik sayabilecektir.

Hastalanan ve geçici sağlık birimine gönderilen her katılımcı için bir hasta izleme formu oluşturulmalıdır. Bu formda hastanın ülkesi, ili, kulübü gibi kimlik bilgileri, sağlık birimine başvurduğu ve ayrıldığı saat, hasta için verilen karar, tedavi şekli ve kullanılacak ilaçlar yer almalıdır. Hasta oyuncu bir sağlık kurumuna gönderilmişse o merkezden de protokol kayıtları bir rapor olarak istenmelidir. Bütün bu belgeler, raporlar hakem veya organizasyon dosyasına eklenmelidir. Organizasyonun karşılamadığı sağlık giderleri için, varsa, önce katılımcının sağlık sigortası değerlendirilmelidir.

GÜVENLİK HİZMETLERİ

'Güvenlik Hizmetleri' denilince salt oyuncuların ve diğer katılımcıların güvenliğinden söz edilmediği anlaşılacaktır. Oyuncuların olduğu kadar, oyunların da güvenliği hedef alınmalıdır.

Organizasyon yerine varıştan ayrılış anına kadar geçen sürede; yarışma yerinde, otel- tesis ve eklentilerinde, gezi ve incelemelerde sağlanacak güvenlik ve bu alanda alınacak önlemler çok önemlidir. Oyuncu, görevli ve diğer katılımcılara dışarıdan sergilenebilecek kötü amaçlı davranışlar, katılımcıların birbirleriyle olan ilişkilerindeki aşırılıklar güvenlik görevlilerinin görev tanımlarındaki temel işlevi yansıtmalıdır. Oyunlar için de hile ve benzeri amaçlara yönelik olarak bazı güvenlik önlemleri gerekecektir.

Planlama

Güvenlik görevlileri için görev tanımları oluşturulmalıdır. Görevlilerin, yetki ve sorumluluklarıyla sorumlu oldukları alan-yer açık ve net biçimde belirlenmelidir. Bundan ayrı bir de güvenlik planı oluşturulması gerekecektir. Bu çalışmalar organizasyon yöneticisi tarafından planlanarak yürütülür. Plan doğrultusunda görevlilerle uyum eğitimleri yapılır. Güvenlik hizmetini yerine getirecek görevliler genel kolluk görevlileri olabilir. Bir kısım hizmetler özel güvenlik birimleri tarafından sağlanabilir. Planlamada, bu birimlerin, ortak ve birlikte uyum içinde görev yapabilmelerine yönelik adımlara dikkat edilmelidir.

Organizasyon alanının çevresi, salon giriş-çıkışları ve sosyal ortamlar özellikle kontrol ve güvenlik altında tutulması gereken yerlerdir. Yarışma sırasında oluşacak genel asayiş olayları, gösteri ve yürüyüşlerle ortaya çıkabilecek toplumsal hareketler ve birtakım tehditler karşısında yeni bir değerlendirme yapılarak katılımcıların güvenlikleri için ek önlemler almak gerekebilecektir.

Görevlilerin giyim-kuşamları planlamada öngörüldüğü biçimde olmalıdır. Görevliler kişisel bakımlarını son derece uygun ölçülerde sergilemelidir. Hiçbir biçimde ve yerde, kesinlikle, 'güvenlik görevlisi' iş tanımında yer almayan fonksiyon ve yetkiler kullanılmaz. Bu görevlilerin temel işlevleri, düzenin sağlanmasıdır. Görev alanı itibarıyla özellik gösteren yerler dışında, diğer güvenlik görevlilerin, üzerlerinde savunma amaçlı kullanabilecekleri silah, jop, sprej, kelepçe gibi teçhizat olmamalıdır. Görevliler, olumsuz ve aykırı durumları organizasyon yöneticisine de haber vermelidir.

'Acil Durum Eylem Planı' doğrultusunda öngörülmüş uygulamalar ve önlemler güvenlik

planlamasına da yansıtılmalıdır.

FIDE Satranç Kuralları kapsamında, oyunlar sırasında ve hakemin istemi doğrultusunda, oyuncuların üstleri, çantaları veya eşyalarının aranması gerekebilir. Bu işlemin güvenlik görevlileri tarafından yerine getirilmesi önerilir. Planlamada, olası bu duruma yer verilerek hangi görevlilerin, hangi usulde, nelere dikkat ederek ve nasıl bir uygulama izlenerek arama işleminin yerine getireceği belirlenmelidir.

Önlemler

Tribünler, giriş-çıkış kapıları, merdiven ve asansörlerin olduğu kısımlar katılımcıların güvenliği açısından görevlilerinin başlıca önlem alacağı görev yerleridir. Görev yerlerinde karşılarında bulunan kişilere yüksek ve kaba bir ses tonuyla seslenilmez, elle fiziki olarak dokunulmaz. Tribün, bekleme ve dinlenme alanları veya salon içerisinde yüksek sesle konuşan, konuşulmaması gereken yerlerde konuşan kişiler uyarılır.

Oyunların güvenliği amaçlanırken aynı zamanda katılımcıların güvenliği için de önlemler alınmış olur.

Organizasyon yönetimi, cep telefonu, tablet, bilgisayar gibi iletişim cihazlarını, ihlal nesnelere, belirlenmiş alanlarda bulundurulmasını yasaklamış olabilir. Görevliler, yasak kapsamındaki cihazların bu alanlarda bulundurulmasını engellerler. Tribün, bekleme ve dinlenme alanlarında bilgisayar gibi iletişime açık cihazlarını kullananlar, cep telefonuyla konuşanlar uyarılır. Bu cihazların muhakkak kapatılması sağlanır.

Ana giriş kapıları ve belirlenmiş geçiş alanlarında; duyarlı kapı, x-ray cihazı, el detektörü gibi alet ve cihazlarla uygulamalar yapılır. İhlal nesnelereyle birlikte yasaklanmış diğer delici, kesici, yırtıcı metal ve silahlarla bu amaçla kullanılabilen diğer tehlikeli maddeler yarışma yerine alınmaz. Uygulama herkes için olup kim olduğuna ve hangi amaç için bulundurulduğuna bakılmaz.

Kapılarda katılımcıların kayıt kartlarının kontrolleri yapılır. Belirlenmiş alanlara girişleri serbest olmayan kart sahiplerinin kim olduğu ve hangi görevde olduğu dikkate alınmadan bu alanlara alınmayarak geri çevrilir.

Resmi veya özel koruma bulunduran kişiler için, korumalardan sadece birinin ilgili prosedüre göre yarışma alanına girişine izin verilir. Ancak, silahlı kişiler tribün, dinlenme alanları ve yarışma salonuna hiçbir biçimde giremez.

**SATRANÇ ETKİNLİKLERİ SAĞLIK
VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ**